

Asia: VN/15129/2025

Hallituksen esitys kotoutumislain muuttamisesta (tekninen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (jatkossa Hyvil) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta kotoutumislain muuttamisesta.

Lähtökohtaisesti Hyvil pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Erityisesti tiedonvaihdon tehostamiseen ja hallinnollisen kuorman vähentämiseen liittyvät ehdotukset ovat tervetulleita. Hyvil toivoo, että jatkovalmistelussa kiinnitettäisiin kuitenkin huomiota seuraaviin seikkoihin:

Esitysluonnoksessa täsmennetään kunnan erityiskustannusten korvauksiin liittyvää 65 § perusopetuslain uudistuksen perusteella. Hyvil huomauttaa, että yleisperusteluissa ja pykälämuutoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu aamu- ja iltapäivähoidon järjestäminen on kunnille vapaaehtoinen tehtävä. Tästä syystä joissain tilanteissa hyvinvointialue voi joutua järjestämään aamu- ja iltapäivähoidon vammaispalveluna ostamalla sitä perusopetuksen järjestäjiltä. Hyvil tuo esiin, että sääntelyn on erityiskustannuskorvausten osalta oltava sillä tavalla yksiselitteinen, että myös hyvinvointialue voi hakea ja saada järjestämästään aamu- ja iltapäivähoidosta näissä tilanteissa erityiskustannuskorvauksen.

Edelliseen liittyen Hyvil toivoo, että jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota käsitteiden täsmällisyyteen ja sen tunnistamiseen, kenen vastuulla olevasta tehtävästä uusissa palvelurakenteissa on kysymys. Nyt yleisperusteluissa (s. 5) on kuvattu vanhan palvelujärjestelmän mukaisia kunnan hakemia erityiskustannusten korvauksia, vaikka todennäköisesti osa näistä kustannuksista on nykyisin hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla. Esimerkkinä lapsen henkilökohtaisen avustajan käsite: mikäli kyse on perusopetuslain mukaisesta henkilöstä, nimike on yleisimmin koulunkäynninohjaaja, ja järjestämisvastuu on perusopetuksen järjestäjillä. Mikäli kuitenkin tarkoitetaan henkilökohtaista avustajaa, on se vammaispalvelulain mukaan järjestettävä palvelu, jonka järjestämisvastuu on hyvinvointialueilla. Tällöin myös toiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaukset tulee suorittaa hyvinvointialueille 65.1 §:n perusteella.

Kuten edellä on todettu tiedonvaihtosäännösten osalta ehdotetut muutokset ovat Hyvilin näkemyksen mukaan valtaosin kannatettavia. Erityisesti 80 ja 83 §:iin ehdotetut muutokset ovat hyviä ja tärkeitä. Hyvil kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että tietojärjestelmäoikeuksien antaminen kunnan toimesta hyvinvointialueiden edustajille on kuntakohtaisen hakuprosessin vuoksi

hallinnollisesti raskas ja esimerkiksi erilainen kuin työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa on säädetty (381/2023 12 §). Hyvilin näkemyksen mukaan KEHA-keskus olisi oikea taho myöntämään käyttöoikeuden myös kotoutumisen valtakunnalliseen tietojärjestelmäpalveluun erityisesti nyt ehdotetun 80 §:n muutoksen jälkeen. Tällöin käyttöoikeus voitaisiin myöntää kerralla useamman kunnan alueelle, koska hyvinvointialueen työntekijät voivat palvella usean kunnan asukkaita.

Hyvil myös huomauttaa, että avoimeksi jää, miten laajennetut tietojärjestelmäpalvelun käyttöoikeudet ja toisaalta 86 §:n mukaiset viranomaisten tiedonvaihto-oikeudet suhtautuvat toisiinsa. 86 § on kokonaisuutena erittäin vaikeaselkoinen ja esimerkiksi 2 ja 4 momenttien välinen suhde on epäselvä. Sinänsä nyt ehdotetut muutokset pykälään ovat kannatettavia. Hyvil kuitenkin toivoo, että jatkovalmistelussa myös 86 §:n selkeyttämiseen kokonaisuutena kiinnitettäisiin huomiota, jotta se mahdollistaisi kotoutumisesta vastaavan kunnan tai työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen välttämättömän tiedonvaihdon mahdollisimman joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti. Tiedonvaihdon epäselvä sääntely ei saa aiheuttaa esim. päällekkäisten/tarpeettomasti rinnakkaisten palveluprosessien toteuttamista hyvinvointialueella ja kunnassa/työvoimaviranomaisessa tai toisaalta hyvinvointialueen tarpeetonta mukaan kutsumista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin pelkästään tiedonvaihdon mahdollistamiseksi.

Lisäksi Hyvil toteaa, että ehdotetun uuden 92 a §:n perusteella KEHA-keskuksen lakisääteisten seuranta-, arviointi- yms. tehtäviensä hoitamiseksi saamat laajennetut tiedonsaantioikeudet eivät saa tuottaa ylimääräistä, esitysluonnoksessa nyt arvioimatonta, lisätyötä hyvinvointialueille vaadittujen tietojen toimittamiseksi. Esitysluonnoksesta ei selviä, millaisista tiedoista olisi kysymys ja miten tietoja on ajateltu toimitettavaksi tai tiedonvaihtoon tarkoitettuja tietojärjestelmiä käytettäväksi/kehitettäväksi lisääntyvän manuaalisen työn välttämiseksi. Sote-palveluista seuranta- ja arviointitehtävän hoitamiseksi tarvittavien tietojen kokonaisuutta on suunniteltava ja rakenteistettava yhteistyössä hyvinvointialueiden ja THL:n kanssa. Lähtökohtaisesti tarvittavien tietosisältöjen tulisi syntyä automaattisesti hyvinvointialueiden tiedontuotannossa ja siirtyä KEHA-keskuksen hyödynnettäviksi ilman manuaalisen työn tarpeetonta lisääntymistä. Ehdotetun muutoksen vaikutukset hyvinvointialueisiin ja muihin tiedon toimittajiin tulisi jatkovalmistelussa arvioida ja tarvittaessa korvata täysimäärisesti hyvinvointialueille tietojen toimittamisesta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset. Hyvilin näkemyksen mukaan esitysluonnosta tulee täsmentää tältä osin.

Vogt Ellen
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy